

crimis illa dicente, et cæteris qui aderant una cum A
viro illo simplice pro ea orantibus, affuit divina
clementia et mulierem illam a peste liberavit; quæ
sanitatem ad plenum recipiens, dedit illi homini tri-

pliciter quod prius* abstulerat ei: et omnes qui hoc
viderunt et audierunt benedixerunt Deum et S.
Leonem famulum ejus.

MIRACULA BENEVENTI PATRATA

partim ex Ms. Beneventano a Ferdinando Ughello in episcopis Beneventanis edita, partim ex Ms. Stroziano accepta.

PRÆMONITIO UGHELLI.

27. Non prætereundum quod, Wallerico (91*) Præ-
sule, ad cælum evolavit Leo IX Pontifex Maximus: cui post obitum, cum multis claris miraculis, Beneventanus populus sanctissimo viro, et de ejus civitate (92) bene merito, ejus nomine intra civitatis mœnia ecclesiam ædificavit, et quolibet anno solemniter ac fastu eam incolere cœperunt: cujus et causa ejusdem miracula aliquot in Beneventana regione meritis illius patrata litteris consignari fe-

cerunt. Quæ cum in antiquissimo codice litteris Longobardicis exarata in bibliotheca Beneventana invenisset noster Cælestinus, fideliter conscripsit, mihique transmisit: ut ad augendam pietatem hoc in loco lectoribus exhiberemus. Quod libenter fecimus, cum in his aliqua contineantur, quæ ab aliis, qui vitam sanctissimi Pontificis litteris demandarunt, omissa fuerint. Auctor anonymus est et Leonis synchronus.

HISTORIA MIRACULORUM.

28. Longe divulgata fama miraculorum beatissimi B
Leonis, Beneventi cœpta est ædificari ad ejus honorem ecclesia: ut, quem Beneventani cives vivum a Normannis carcere detentum aspexerant, jam mortuum et spatiis cœlestibus perfruentem venerarentur. Interea accidit (97) ut Nicolaus quidam de Castello Molliniana et Berardus de loco Carrara, quorum alter perditio brachio dextero, retractis poplitibus et nervis; alter vero frigus et febrem usque ad dysenteriam passus; cum uterque se deferre fecissent ad prædictam ecclesiam, quæ construebatur Beneventi, illico omnium iudicio desperationem recuperarunt sanitatem.

29. Rusticus quidam ex oppido Ordonum (94), eum annualiter votive festum B. Leonis excoleret, contigit ut præ nimia oppressione laborum quos in agro gerebat, die Dominica, quando festa annuntiantur populo, minime ecclesiam adierat. Erat autem dies festus S. Leonis in quinta feria sequenti (95), quod prædicto rustico erat incognitum. Ille itaque valde mane surgens, sumpsit secum unum puerulum, quem filium unicum habebat, et securam rastrumque fossorium. Mox ut applicuit suo agro, dimisit prædictum puerulum suum ad sarcinam: ille vero fodere anxie cœpit. Ex alia parte lupus ore aperto

tulit filium ejus puerulum, et fugam arripuit. Quod a longe cernens pater, currere post lupum cœpit, hæc clamitans: O Sancte Leo, Patrone mi, adjuvame nunc in præsentem, et redde mihi unicum filium meum. Quæ vix locutus fuerat, cum ecce lupus dimisit puerum ita illasum, ut in vestimentis nec vestigium quidem appareret dentium lupi, in ea parte qua eum lupus arripuerat. Reversus itaque rusticus ad oppidum, hæc omnia narravit: sentiensque eam ipsam diem esse anniversariam in memoriam B. Leonis, novo se adstrinxit voto ad eam quotannis solemniter custodiendam. Sicque nedom Beneventi, sed per totam Apuliam oram, celeberrimum evasit Leonis nomen: Deo sic disponente ut is in eisdem locis in quibus paucis ante annis, C profligato ejus et Ecclesiæ exercitu, ipse captivus detentus fuerat, postmodum, ingruente miraculorum ejus fama, iidem qui adversus eum steterant in prælio, supplices et venerabundi ejus memoriam excolerent, et magis ac magis erga sanctam Ecclesiam fideles se præstarent, ad laudem et gloriam omnipotentis Dei, cujus nomen per cuncta sæcula sic benedictum. Amen. (96),

30. Hæc sunt miracula quæ Deus fieri voluit per beatissimum Leonem famulum ejus in Benevento.

(91*) Valdericus initio Julii anno 1033 in episcopum a S. Leone Papa consecratur apud Ughellum: qui addit illustrem bullam tunc ei concessam pro confirmatione Ecclesiarum subjectarum.

(92) Sunt qui scribant cum Baronio ab Henrico II Imperatore Pontifici Leoni IX Romano oblatum Beneventum, ut annua pensio ab Ecclesia Bambergensi Romanæ Ecclesiæ pendi solita ea ratione compensaretur. Ita Ughellus in Præfatione de Beneventana metropoli, qua de re et nos egimus hic in Prolegom. n. 23.

(93) Refertur etiam hoc duplex miraculum in Ms.

Stroziano, et prius castellum dicitur *Marca*, secundum *Carre*: videntur juxta Beneventum requirenda hæc loca: alias *Carrara* et *Modigliana* ad Hetruriam ducentem pertinent.

(94) Forsitan *Ortana*, quæ duplex est: altera ad mare dicta in Aprutio citeriore; altera in ulteriore, dicta *Marsorum*.

(95) Anno forsitan 1061 littera Dominicali G, et sic ultimum hoc miraculum post alia, mox ex Ms. Stroziano subjicienda, patratum foret.

(96) Hactenus ex Ms. Beneventano: nunc ex Stroziano prædicto.

Joannes quidam nomine, ex castello vocabulo *Serra* (97), contractus dolore capitis ex quadam occasione, videlicet dum in area disciteret fruges hordei, volatu unius grani ejusdem frugis in oculum caligine obsitus lumen videre non poterat; quem Dei virtus et S. Leonis Papæ primum in Benevento curavit, restituto sibi lumine. (98) Item quidam puerulus, habens brachium ad humerum stupefactis nervis spatio septem annorum, veniendo ad præfatam ecclesiam, quæ construebatur Beneventi in honorem B. Leonis Papæ, Dei misericordia et precibus ipsius, pristinam sanitatem recepit. Alius vero Joannes de cujusdam civitatis regione, vocabulo *Vico* (99), dum esset passus paralytin, perdidit officium linguæ et brachiorum et aliorum membrorum, tribus annis, in tantum ut nec quoquam posset, nisi reptans cum scabellis per terram, ambulare: sed in ecclesia eadem pristinam sanitatem recepit. Rursum alius Joannes, de castro nomine *Celone* (100), dum contra Dei legem percussit matrem suam, divina ultione amissis quatuor digitis pedum et duobus manuum ex morsu cancri, nervis etiam tibiæ contractis (sic ut non bene erectus, sed flexis poplitibus ambularet Beneventum), in via sanatus est.

31. Item mulier quædam, vocabulo *Uzancia* ex Benevento, cujusdam Balzani clerici, forte casu e lecto cecidit: ruinæ autem lapsu in tantum tibia ejus stupefacta est, ut nullo modo ambulans, in lecto tribus annis ægritudine cubaret: quæ tandem cum invocaret auxilium B. Leonis, statim [sanitati] restituta est, atque confestim ad præfatum locum, ubi ecclesia construebatur in honore ejus, perrexit, Deoque et B. Leoni gratias reddidit. Puella quoque nobilis femine uno anno in lecto infirma cubans, ut nequaquam ingredi, vel egredi, nisi brachiis suorum supportata valeret: quæ, dum repertus est sanguis (101) ejus et deportatus cum hymnis et laudibus in ecclesia episcopii; illuc ducta et prostrata ante altare sanctæ Dei Genitricis, confestim erecta est et ambulavit. Puer quidam, Dominicus nomine, ex castello *Vicari* (102), arreptus a dæmonio, venit Beneventum ductus a matre; quem sic ablatum ab officio linguæ ut nequaquam loqui vellet nisi nimis fustigaretur, et hoc duo vel tria verba non plus, meritum B. Leonis ita sanus reddidit, ut recte et expedite loqueretur.

(97) Duplex etiam *Serra* est in Capitanata, altera cognomento *Capriola*, altera della *Castagna*; hæc 40, illa 30 circiter P. M. Benevento distans.

(98) Hic interserebantur miracula supra relata de Nicolao et Berardo seu Bernardo sanatis.

(99) Forsitan *Vito*; nam in tabulis Chorographicis inter Trojam et Beneventum notant oppidum *S. Viti*. Eadem tamen etiam Vicum notant, sed in quadruplo majori distantia ad extimos fines Capitanatæ versus mare.

(100) An *Celano* ad locum Fucinum, qui nunc ab eo nomen habet in Aprutio ulteriori?

(101) Nihil alibi de hujus sanguinis inventionem legimus: ex venæ sectione reservatus Beneventi ab aliquo fuerit, et in oblivione aliquandiu manserit.

(102) Alias etiam *Biccaro* juxta Trojam, circiter 15 P. M. a Benevento.

32. Ex territorio civitatis vocabulo *S. Agathæ* (103), quæ confinis est Beneventi, narratur quod adolescens, nomine Nicolaus, dum incoletet transacto mense Maii vineas cum patre et fratre, subito cecidit in terram amisso linguæ officio aliorumque membrorum omnium: quod accidens pater et frater valde condolentes cœperunt flere: dehinc invento asino imposuerunt illum ibi et deduxerunt eum domum. Die vero alia usi meliori consilio, iterum in lecto illum ponentes, Beneventum duxerunt ad prænominatam ecclesiam, ubi meritis B. Leonis redditus est perfectæ sanitati, in tantum ut qui mutus venerat et alienis delatus humeris, Dei loquens magnalia sanus et lætus veloci gressu suis pedibus ad propria remearet, castellum videlicet unde venerat, *Torrelucosi* (104) vocabulo. Femina quædam ex regione *Murromis* (105) civitatis pluribus a dæmonibus vexata, audiens rumorem miraculorum B. Leonis, assumpsit spem (quæ non frustrata est) quod si ad jam præfatam basilicam veniret, a dæmone illo curaretur: quod et fecit; quæ dum staret [ante altare], dæmonium quod decipere illam erat solitum, instar corvi ab humeris ejus avolvit, et nusquam amplius eam vexavit: [sic] Dei favente gratia et intercessione B. Leonis, curata est a dæmone.

33. Quidam oriundus ex civitate *Confina* (106) nomine, audita fama signorum ejus, venit cum aliis ejusdem loci Beneventum; et per intercessionem B. Leonis Papæ sanitatem quam amiserat consecutus est. Quidam [contractus brachio], cum per dies sex in præfata ecclesia degere, somno opprimitur: sed a turba hominum coactus est fugere et vigilare. Qui bene vigilans surrexit, openque divinam sibi attributam sensit: cœpit enim extendere brachium. quod contractis nervis ad collum ligatum habuerat, et hæc illacque volvere, et quæ solitus erat, expedite cum eo agere. Quod cum viderent qui aderant, omnipotenti Deo et S. Leoni benedixerunt. Rursum unus adolescens et duæ puellæ in festivitate B. Augustini sanitatem ibi consecutæ sunt: quorum una puella ex civitate *Monopoli* erat, altera vero ex *Frequentina* (107) civitate: adolescens vero ex finibus *Apulæ*, iste autem et puella quæ *Frequentina* oriunda fuerat, per quinque annos oculorum lumina amiserunt: sed largiente Dei misericordia et intercessione B. Leonis,

(103) Præter duo hujus nominis oppida in Ulteriori ac Citeriori Calabria, tertium est in Capitanata, haud longe a *Lesina* vicinum mari, et multo minus quam duo illa Benevento distant, vix tamen minori intervallo quam 40 M. P.

(104) Tabulæ chorographicæ simpliciter *Torre* nominant, estque jam dicto oppido proximum in ipso littore maris.

(105) Vulgo *Morrone*, trans Apenninum, in Comitatu *Molisino*.

(106) Nicolaus Samson in Tabula Alphabetica locorum Italicæ *Confidiani* castrum nominat. in regno Neapolitano.

(107) De *Frequentina* supra egimus ad num. 41. lit. c. *Monopolis* urbs quoque Episcopalis est inter *Barium* et *Brundisium* ad mare Adriaticum.

ambo eodem die cœperunt videre sic ut nunquam A melius : illa autem quæ ex Monopoli erat, unum latus totum habens perditum, similiter consecuta est sanitatem per merita B. Leonis Papæ. Ad quod spectaculum tota civitas Beneventus confluit, horumque trium miraculorum testis exstitit, dum in laudem Dei hymnos et gratiarum actiones altis vocibus personuit.

34. Quædam mulier, de finibus Beneventi, habens unicum filiam, quæ ab infantia manuum et pedum officio carens nullo modo, contractis omnibus nervis, vel ambulare poterat vel opus manibus operari : hæc cum audisset famam miraculorum quæ in præfata ecclesia Christus per suum servum Leonem sanctissimum dignatus est operari, a sua matre super asellum posita, deportata est ibi. Cumque per sex dies B perseveraret ibidem jacens, et, plurimis sanitati restitutis, ipsa nihil boni consequeretur, dixit matri suæ : Mater, quoniam nostra peccata merita Sancti superant, celeriter eamus hinc : indignæ enim sumus consequi sanitatem ab illo. Quam mox ejus genitrix asello imposuit, et ad propriam domum ire cœperunt.

Vere pius Dominus petentes se nunquam repellit et suos Sanctos omnibus glorificat modis. Nam cum prolongasset ab ecclesia quasi stadiis quinque, matre paululum remorante, cum asellum in quo scdebat ipsa vellet pausare, vehiculum, quod brachium sustentabat cum manu ejus, in terram cecidit : statimque oblita suæ infirmitatis, quasi sanus vir, post baculum in terram se dedit, ut eum auferret rursus et resideret asellum. Sed dum pedes ejus terram tetigissent, virtutem Christi sensit super se in tantum evenisse, ut veniens ejus genitrix reperiret eam totam evenissimam, juxta asellum expeditis pedibus ac toto corpore stantem, et voce clara cœlestem medicum collaudantem. Quæ mox ad ecclesiam S. Leonis Papæ, ex qua egressæ fuerant, revertentes palam sibi obviantibus Domini annuntiaverunt virtutem, ibique Christi et S. Leoni gratias et laudes egerunt ; admirante populo et collaudante ipsius Christi gratiam et gloriam et virtutem : qui ut viderit, suos ubique ita glorificat Sanctos, ut et hominum semper laudes consequi mereantur, et cum illo sine fine in cœlo inter Angelos glorientur. Amen.

MIRACULA DUO.

A Desiderio abbate Casinensi, dein Victore papa III, descripta.

35. Post obitum beatissimi Pontificis Leonis multa et magna ad ejus tumulum, aliisque in locis, per eum Domino tribuente claruere miracula. E quibus omissis cæteris, duo tantum ædificationis gratia subnectam, sicut a veridicis viris nobis relata sunt. Victor Papa (108), qui in regimine Sacerdotali ei successerat, audita fama miraculorum ejus, quod per eum Dominus talia operaretur, fidem non accommodabat. Sed quia, ut ait Apostolus, « Linguæ in signum sunt non fidelibus, sed infidelibus (I Cor. xiii), » omnipotens Dominus experimento eum docere voluit quæ audita a pluribus minime credere volebat.

36. Curiensis quidam Episcopus, cujus nomen e memoria excidit (109), cum supra memorato Pontifice Victore a Germania veniens, ejus in obsequio Romæ morabatur. Hic puerum ab utero matris mutum habebat, quem pro mercede animæ suæ pascens ac vestiens, quocumque ibat, secum ducere consueverat, in cujus vacuo ore nec indicium quidem linguæ inesse videbatur. Qui etiam episcopus, ex mirabilibus ad B. Leonis tumulum, similiter ut Papa, incredulum animum gerebat. Cum igitur quadam die ad sedem sui episcopatus, jam accepta licentia, reverti decrevisset, ecclesiam B. Petri apostoli orationis gratia ingressus, postquam B. Petro se intentius commendavit suis cum clientibus,

equis ascensis, puero in eadem ecclesia oblito, festinus viam quæ eum ad suam ducebat patriam, egressus Urbe gradiebatur. Cum itaque longiuscule adhuc esset ab Urbe profectus, repente ei in memoriam rediit quod mutum puerum in ecclesia B. Petri reliquisset. Qui mox substitit, ac famulos suos, a quibus puer reduci deberet, quosdam remisit. Igitur cum illi apostolorum Principis basilicam essent egressi, conspiciunt puerum ante tumulum B. Leonis stantem, atque cum his qui circumstabant loquentem. Illis itaque mirantibus, et qualiter hoc sibi evenisset quærentibus, puer inquit : Postquam dominus meus, hac in ecclesia me relinquens, discessit, huc ad sepulcrum B. Leonis me contuli ; si forte omnipotens Dominus officium, quo carebam, vocis meritis ejus mihi restituere dignaretur. Nec sum meo, quod corde posebam, voto fraudatus : sed mox ut ante ejus venerandam memoriam lacrymans aliquantulum prostratus jacui, illico recepta voce loquens, ut ipsi videtis, surrexi. Ab illa utique die, quod mirabilis est, cœpit in ore ejus lingua, quæ defuerat, paulatim crescere, ita ut intra paucos dies pleno ore linguam perfecte reciperet ; et verba sine impedimento sonaret. (110) Denique qui missi fuerant, curaverunt puerum ad Episcopum ducere, et quem tacentem reliquerat, B. Leonis suffragantibus

(108) Hic est *Victor II*, creatus cum Sedes fere integro anno vacasset, die 13 Aprilis 1055 ; mortuus 23 Julii anno 1057. At Sede vacante patrata erant miracula supra relata, quando aberat Victor, Eystadii in Germania Episcopus Gebebardus nomine.

(109) *Diethmarus* scilicet apud Rhætos in Alpibus

Germanicis anno 1040 creatus Episcopus, mortuus 1070, cum, teste Bruschio, laudabiliter et utilissime triginta annos præfuisset. Consule etiam Guillimanum lib. IV de rebus Helveticorum, cap. 2, et alios.

(110) Idem miraculum narratur a S. Brunone, acceptum ab Episcopo Portuensi.

meritis ei loquentem adducunt. Regressus igitur episcopus Romanum Pontificem adiit : et quod omnipotens Dominus per B. Leonem operari dignatus fuisset, ostendit. Ex tunc cœperunt ipsi ejus veneranda merita cunctis prædicare, qui aliis antea referentibus non patiebantur audire.

37. Illustris vir Maximus, Romanæ urbis civis, nuper retulit mihi de eodem venerabili Præsule quæ narro. Bernardus quidam pessimæ mentis miles exstitit, qui Apostolicæ Sedi contrarium se in omnibus, quibus potuit, modis exhibebat. Sed in bello, quod a vicinis circa Urbem manentibus, conjurantibus cum (111) Cadalao Parmensi episcopo, qui tunc Apostolicam Sedem invadere tentabat, cum militibus qui Romanam Ecclesiam defendebant, commissum est, justo Dei judicio confossus interiit. Hic igitur, audita fama miraculorum quæ omnipotens Deus meritis B. Leonis fidelibus populis exhibebat, non solum non credebatur, verum etiam

A ore sacrilego deridebat et blasphemabat. Cum denique quadam die in conventu appareret populi, et sermo inter eos de signis et virtutibus B. Leonis exortus esset, cœpit ridere dicens : Si Sanctus est, ut dicis, contrahat mihi digitum meum. Cumque compesceretur ab iis qui astabant, ne de sancto viro talia loqueretur, dimisso conventu, discessit. Cum ecce forte canis, qui cum sequebatur, suem in platea inventum invasit. Ille vero, ne porcus discerperetur, festine cucurrit, et injecta manu canem tenere voluit : sed mox porcus hianti ore digitum ejus momordit, sicque ab illa die omni tempore quo vixit digitum contractum habens, nullatenus eum extendere potuit. Unde factum est ut qui Dei famulum irridere præsumperat, ipse contracto digito omnibus derisui haberetur. Hæc de tanto Patre B. Leone dicta sufficiant, quia ad aliorum narranda gesta properamus.

(111) *Cadalous* contra Alexandrum II fuit anno 1061 electus Antipapa, uti diximus 2 Februarii 3 ad Vitam Beati Petri Damiani § 5.

IN S. LEONEM NOTITIA EX GALLIA CHRIST.

(Tom. XIII, pag. 985.)

Pater Brunonis Hugo consobrinus erat Conradi imperatoris, cognomento Salici; mater ejus Heilewidis, seu Helvidis, nobilitate non impar; pietate hæc dissimiles, qui amplissimum patrimonium condendis monasteriis egenisque sublevandis impenderunt, exemplo majorum suorum. Hi ex prædiis suis tria instituerunt cœnobia, scilicet Hissæ in honorem sancti Martini, prope Sareburgum, pro sanctimonialibus; aliud virorum, sub titulo sancti Cyriaci martyris, apud Attorfium; alterum quoque puellarum, sub titulo sanctæ Crucis, puta Woffenheimium in Alsatia prope Engesheimium castrum suum, cujus in gratiam ipse Bruno, ad summi pontificatus apicem elatus, bullam indulxit. Fratri vel sorori Brunonis tribuitur fundatio prioratus sancti Quirini in Alsatia, quem Joannes de Bayone a Ludovico, Brunonis avo materno, vult fuisse conditum. Quam maxime nobili huic familiæ debet Lutiense cœnobium diœcesis Vesontionensis, ut legitur in Vita ipsius Brunonis sub nomine Leonis IX papæ scripta a Viperto, qui sic loquitur : « Pater Brunonis, natione Teutonicus imperatoris Conradi consobrinus; quorum patres et avi, abjecta omni superbia generis, monasticum habitum tota cordis contritione sumperunt, laudabilique per omnia sine decesserunt... quin etiam Sutrense cœnobium patrimoniis suis amuliantur. »

Ortus est Bruno in castro Alsatia, quod dicitur Engenesheim, toto corpore crucis signis insignito, xi Kalend. Julii an. 1002. Cum quintum attigisset annum, Bertoldo Tullensi episcopo educandus et litteris informandus a pia genitrice Helvide, quæ eum ipsa lactaverat, traditus est. Qua in schola duos habuit collegas propinquos suos, natu majores, Adalberones nuncupatos, quorum alter, Theodorici ducis filius, immaturo fato functus est; alter, Hezelonis ducis germanus, magister nepotuli sui Brunonis exstitit. Cum uterque in humanioribus litteris et philosophia claruissent, jurisprudentiæ studio se ad addixerunt. Quadam autem nocte dum Bruno in castro Engesheimensi apud parentes suos, quos inviserat, in cubili soporaretur, venenosa rana conquivit super vultum ejus, venenumque in sanguinem infudit. Malum ita accrevit, ut jam nulla sanitatis spes remaneret. Forte, dum nocte Bruno vigilaret, conspiciere creditur S. Benedictum, crucem manu gestantem, qua hic sanctus venenum dissipavit. Monasticen in suburbano S. Apri monasterio ex eo tempore creditur amplexus fuisse. Equidem mortu proximus hæc de se dixisse traditur : « Cellam, quam monachus incolui, in spatiosissima palatia jam dudum vidi conversam. » Vipertus in ipsius Vita alludens ad caput 7 regulæ S. Benedicti, hæc ait : « Non immemor sui prioris propositi quo malebat jurgiter,